

Kappel Gergely
joghallgató (PTE ÁJK)

Simon Soma
joghallgató (PTE ÁJK)

A COVID 19-cel kapcsolatos járványügyi eljárások egyes jogi kérdései – különös tekintettel a Házi Karantén Rendszerre

I. Bevezetés

A SARS-CoV-2 nevű új koronavírus – amely a COVID-19 elnevezésű megbetegedést okozza – radikálisan átalakította mindennapi életünket. Voltaképpen nincs olyan szegmense társadalmi folyamatainknak, amelyeket mélyebben, sokszerűen ne érintett volna a pandémia. Természetesen ez a téma olykor már ellenszenvet vált ki az olvasóból, hiszen az internet adta lehetőségeknek köszönhetően számos, a vírussal kapcsolatos tanulmányt, cikket, sajtóorgánumban megjelenített rövidebb gondolatot lehet olvasni. Ennek ellenére a koronavírus okozta válsághelyzet bizonyos intézkedéseinek mélyreható vizsgálata indokolt lehet. Kétségtől ilyen terület a vírus elleni védekezést szolgáló intézkedések jogi aspektusából történő bemutatása is, már csak a tekintetben is, hogy a jog mint a társadalmi folyamatokból táplálkozó és az azokra reflektáló magatartásokat befolyásolni törekvő eszköz, ritkán képes előre ellentmondásoktól mentesen szabályozni azokat az életviszonyokat, amelyeket szabályozása tárgyául választ. Ezen felül a jogalkotónak¹ jelentős felelőssége van a pandémia elleni küzdelem során, hiszen alapvetően két érdek között kell „ingadozni”, és megtalálni a megfelelő egyensúlyt. Ez a két egymással talán ellentétes érdek nem más, mint a gazdaság életben tartása, illetve az emberi élet védelme. Természetesen a 21. századi társadalmak számára a hagyományos, emberi közreműködésre épülő járványügyi intézkedések mellett számos más eszköz is rendelkezésére áll. Ilyen lehetőségnek tekinthetők a legújabbkori technológia által lehetővé tett megoldások, amelyek dolgozatunk középpontját képezik. Egy ezek közül a technológiai eszközök közül a Házi Karantén Rendszer nevet viselő, a hatósági házi karantén ellenőrzésére szolgáló megoldás. Az alkalmazásnak – amely egyébként a mobilkészülékünkre letöltve használható – számos jogi normának meg kell felelnie mind az alapvető jogok szintjén, mind azon túl, az azokat részletező jogi normák szintjén, kiváltképp utóbbinak tekinthető *a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről* szóló *az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete* (a továbbiakban: GDPR).

A dolgozatunk első részében kitérünk a hazai járványügyi védekezés szabályozására, majd ezt követően, foglalkozunk a hatósági házikarantén ellenőrzésére szolgáló Házi Karantén Rendszerrel a GDPR képezetbeli szemüvegén keresztül. Dolgozatunkban a 2020. március 11. (a különleges jogrend bevezetése) és 2020 november vége közötti időszakot vizsgáltuk.

II. A járványügyi védekezés szabályozása

A kormányzat járványügyi védekezési törekvéseinek többrétegű jogi keretét az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény [a továbbiakban: Eütv.] 6. címe, a 228. § - 232/E. § között szabályozott egészségügyi válsághelyzetre vonatkozó szabályok, illetve a veszélyhelyzet alkotják. A járványügyi védekezés első rétegét az Eütv. 6. címe képi, amely a járványok eredményes leküzdésének intézményeit, illetve az egyén személyes szabadsághoz való jogának garanciáit biztosítja. A 6. cím alatt szabályozták a fertőzöttek, illetve a vélelmezett fertőzöttek társadalmi elkülönítésre vonatkozó jogintézményeket, amelyek bemutatása és egymással való összehasonlítása a hatósági házi karantén elektronikus ellenőrzésének megértése miatt lényeges. A 6. cím tartalmazza továbbá az egyéb járványügyi intézkedéseket is, amelyekre utalunk az egészségügyi válsághelyzet joganyagának bemutatása kapcsán. Második réteggént érintjük az egészségügyi válsághelyzet jogintézményét, amely a COVID-19-el szembeni védekezés során átalakult, ezért röviden összefoglaljuk a

módosítások miébenlétét. A járványügyi védekezést megalapozó jogi eszközök bemutatása során a teljességre való törekvés jegyében, harmadik réteggként röviden kitérünk a veszélyhelyzetre vonatkozó szabályozás neuralgikus pontjaira is.

2.1. Az Eütv. 6. címe

Az Eütv. 6 címében szabályozott járványügyi intézmények alkalmazhatóságának feltétele, hogy „*miniszteri rendeletben meghatározott fertőző betegség, vagy az Egészségügyi Világszervezet [a továbbiakban: WHO] által nemzetközi horderejű közegészségügyi-járványügyi szükséghelyzet előidézésére képes, korábban ismeretlen vagy szokatlanul súlyos formában, illetve a megszokottnál lényegesen nagyobb gyakorisággal, járványosan előforduló betegség vagy állapot legyen.*”² (Betoldás a Szerzőktől). Az Egészségügyi Világszervezet 2020. január 30-án hirdetett ki nemzetközi horderejű járványügyi szükséghelyzetet az új koronavírus járvány miatt.³

Az Eütv.-ben szabályozott járványügyi jogintézmények javarészt a fertőző betegségekkel szembeni prevenciót,⁴ azok forrásának korai felismerését,⁵ az azokkal kapcsolatos információk hatékony áramlását,⁶ illetve azok terjedésének megakadályozását szolgálják. A vírusok terjedésének természetéből kifolyólag kulcskérdés, hogy miképpen lehetséges a fertőző betegek azonosítása, illetve ennek következményeképpen elkülönítésük felől intézkedni, amelyet elsősorban az Eütv.-ben tételesen felsorolt elkülönítés, járványügyi megfigyelés, járványügyi zárlat, hatósági házi karantén, illetve a járványügyi ellenőrzés jogintézménye szolgálja. Nyilvánvaló azonban, hogy ahhoz, hogy ezek a jogintézmények alkalmazhatóak legyenek először az alanyok azonosítása szükséges, amely a kontaktutatás feladata.

Az alábbi táblázat⁷ segítségével mutatjuk be a különböző járványügyi intézmények alkalmazásának feltételeit és fontosabb eljárási jellemzőit.

	Járványügyi elkülönítés	Járványügyi megfigyelés	Járványügyi zárlat	Hatósági házi karantén	Járványügyi ellenőrzés
Feltétel	Fertőző beteg	Fertőző személlyel érintkezés és feltehetően lappangási szakban lét	Ld. a járványügyi megfigyelést	Meghatározott országokból történő beutazás vagy fertőzés vagy megbetegedés esetén előírható	Kórokozó hordozó személy, aki anélkül üríti azt a szervezetéből, hogy a fertőző betegség bármely szakaszában lenne
Kezdeményező	Betegséget észlelő orvos	Egészségügyi államigazgatási szerv	Ld. a járványügyi megfigyelést	Járványügyi hatóság	Egészségügyi államigazgatási szerv

Kötelező jelleg	Miniszteri rendeletben meghatározott betegség esetén kötelező	Miniszteri rendeletben meghatározott betegség esetén kötelező	Miniszteri rendeletben meghatározott betegség esetén kötelező	Opcionális	Opcionális, azzal, hogy miniszteri rendeletben meghatározott betegség esetén kötelező
Tartam	Fertőzőképesség tartamára	Lappangási idő leteltét követő 48 órán belül, feltéve hogy orvosi vizsgálat eredményeként fertőzés veszélye kizárható	Ld. a járványügyi megfigyelést	Határozatban meghatározott idő	Kórokozó hordozás időtartamára
Jogkövetkezmény	Fertőző betegségben szenvedő személyt otthonában, tartózkodási helyén vagy fekvőbeteg-gyógyintézet elkülöníteni	Foglalkozása gyakorlásában, kapcsolattartási jogában és mozgási szabadságában korlátozható	Ld. a járványügyi megfigyelést, azzal, hogy e célra kijelölt helyen kell fogantatosítani, amely nem elhagyható	Meghatározott lakás, ahhoz tartozó bekerített hely vagy egészségügyi intézménynek nem minősülő hely nem elhagyható	Foglalkozása gyakorlásában, kapcsolattartási jogában és mozgási szabadságában korlátozható

1. sz. táblázat

2.2. Az egészségügyi válsághelyzet

A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készségről szóló 2020. évi LVIII. törvény jelentősen átalakította az egészségügyi válsághelyzeti kormányzást, amely a nem különleges jogrend keretében biztosít többletjogosultságokat a kormánynak az egészségügyi válságok felszámolásához. Az egészségügyi válsághelyzet kihirdetésének esetei egy további körülménnyel bővültek, nevezetesen az előbb említett törvény hatályba lépésével egyéb járványveszély⁸ esetén is bevezethető a válsághelyzet, nem csupán az egészségügyi Világszervezet Nemzetközi Egészségügyi Rendszabályainak kihirdetéséről szóló törvény szerinti nemzetközi horderejű közegészségügyi-járványügyi szükséghelyzet esetén. Az egyéb járványveszély jelentése nem került konkretizálásra, azonban látható, hogy a rendelkezésnek a jogszabályba történő beemelésével a WHO-tól függetlenül lehetőség nyílik a válsághelyzet kihirdetésére. Egyébként az Eütv. más jogszabályhelye szerint a járványveszély megállapítására az egészségügyi államigazgatási szerv jogosult,⁹ amely esetben határozatban számos korlátozó, tiltó rendelkezés meghozatalára jogosult az egyéb járványügyi intézkedések keretében.¹⁰ Voltaképpen, járványveszély esetén a Kormány diszkrecionális döntése (feltéve, hogy az országos tisztifőorvos javaslatát megtette¹¹), hogy *per se* bevezeti-e az egészségügyi válsághelyzetet és így az elhárításához szükséges jogok gyakorlását és kötelezettségek teljesítését magához vonja, vagy meghagyja azt az egészségügyi államigazgatási szerv hatáskörében, hogy egészségügyi válsághelyzet bevezetése nélkül az az egyéb járványügyi intézkedések keretében kezelje a járványt.¹²

Az egészségügyi válsághelyzettel kapcsolatban ki kell emelni, hogy annak kihirdetésére vonatkozó szabály is átalakult, tekintettel arra, hogy az egészségügyi államigazgatási szerv mind a kezdeményező, mind a döntéshozó jogosítványát elveszítette.¹³ Az új szabályozás a kihirdetést kormányrendeleti formához köti.¹⁴ Az Eütv. a válsághelyzet átmeneti jellegét biztosítandó garanciákkal is kiegészíti, ugyanis a kihirdetés feltételeinek fennforgását az országos tisztifőorvos folyamatosan figyelemmel kíséri, illetve hiányuk esetén kezdeményezi a válsághelyzet megszüntetését.¹⁵ Főszabályként az egészségügyi válsághelyzet hat hónapra szól, azonban, amennyiben a Kormány azt a kihirdetés feltételeinek fennállása miatt meghosszabbítja, úgy beszámolási kötelezettsége keletkezik a kormányrendelet hatályának meghosszabbításával kapcsolatban az Országgyűlés egészségüggyel foglalkozó állandó bizottsága felé.¹⁶

Az egészségügyi válsághelyzeti kormányzásban résztvevő szereplők jogkörei is átalakultak a törvénymódosítást követően, illetve egy új koordinációs, javaslattevői jogkörrel rendelkező testület is megszületett, az Operatív Törzs.¹⁷ Mindenképpen meg kell állapítani, hogy a korábbi szabályozáshoz képest az országos tisztifőorvos kiemelt konzultációs szerepe visszaszorult,¹⁸ azonban a Kormány az állami cselekvések összehangolása érdekében, amennyiben az indokolt, Operatív Törzset hozhat létre.¹⁹ Az Operatív Törzs döntéselőkészítési szerepét a széleskörű adatigénylési jogosultsága alapozza meg,²⁰ amely biztosítja a bizonyítékokon alapuló döntéshozatalhoz szükséges információkat. Az Operatív Törzs az egészségügyi dolgozók egészségügyi válsághelyzetben történő kirendelése kapcsán átvette az országos tisztifőorvos jogosítványait,²¹ illetve kizárták az Operatív Törzs említett döntése elleni azonnali jogvédelem kérésének a közigazgatási perrendtartásban szabályozott jogát.²² E rendelkezést kiegészíti az a szabály, hogy az Operatív Törzs döntésével szembeni közigazgatási perben a bíróság az említett döntést nem helyezheti *ex tunc* hatállyal hatályon kívül,²³ amely minden bizonnyal a válsághelyzetben szükséges személyi állományt hivatott biztosítani.

A Kormány járványügyi készség keretében rendelkezésre álló jogköreit a törvénymódosítás határozza meg, amely illeszkedik az egészségügyi államigazgatási szerv járványveszély vagy járvány esetén rendelkezésre álló jogköreihez, azzal, hogy a személyforgalom, előállat- és áruszállítás, illetve a személyes találkozások nemzetközi viszonylatban²⁴ is korlátozható vagy megtiltható. Továbbá, kizárólag a Kormány jogköre terjed ki az üzletek működésének, nyitvatartásának korlátozására, illetve további rendelkezések megállapítására,²⁵ amely jogköröket a törvényben meghatározott korlátok között jogosult gyakorolni, azzal, hogy kijárási korlátozást nem vezethet be.²⁶

Összességében az egészségügyi válsághelyzet normaanyag változásának következtében a Kormány kezébe került annak kihirdetése, ezen felül a testület cselekvési lehetőségeit megalapozó hatáskörei kiszélesedtek. További pozitívumként értékelhető, hogy a kormányzati döntéselőkészítés formális keretei megállapításra kerültek, illetve konkrét jogok és kötelezettségek mentén meghatározottá vált. A szabályozás e tendenciára tekintve kizárólag az egyéb járványveszély, mint kihirdetési jogalap meghatározatlansága kapcsán merülhetnek fel kérdések.

2.3. A veszélyhelyzet

A járványügyi védekezés joganyagával kapcsolatban röviden kitérünk a különleges jogrendre, pontosabban az azt kihirdető kormányrendeletre.²⁷ Az említett kormányrendelet a veszélyhelyzetet „*az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében*” hirdette ki, amellyel túlterjeszkedett az Alaptörvényben foglalt rendelkezéseken,²⁸ így a veszélyhelyzet 2020 márciusi bevezetése alaptörvényellenesnek tekintendő.²⁹ Érdekességként, a koronavírus második hulláma elleni védekezés során másodszorra is veszélyhelyzetet hirdettek,³⁰ amelyben jogalként az alaptörvényellenes állapotot törvényben konzerváló rendelkezésre hivatkoznak.³¹ Magyarország

Alaptörvényének kilencedik módosításának tervezete³² reflektál a felvetett szabályozási inkonzisztenciára, hiszen a korábbi taxatív alaptörvényi rendelkezést exemplifikatív felsorolássá alakítja,³³ ezzel a jövőben megszűnne a veszélyhelyzetet változatlan módon kihirdető kormányrendeletek alaptörvényellenessége, illetve a katasztrófavédelemről szóló törvény 51/A. §-a sem sértené az Alaptörvényt. A törvényjavaslatban szereplő megoldás véleményünk szerint alkalmas a korábban felvetett jogi aggályok megnyugtató rendezésére.³⁴

Addig a pontig, amíg nincsen gyógymód a vírussal szemben, a jogalkotásnak egyensúlyoznia kell a vírus terjedését elősegítő, de egyben a gazdaságot életben tartó megszokott életvitel fenntartását lehetővé tevő jogi környezet, illetve a kijárási korlátozások bevezetése között, amely mint bebizonyosodott lélegeztetőgépre kényszerítette a magyar gazdaságot is. A két pólus közötti ingadozást valósítja meg az a gondolat, amelynek középpontjában az áll, hogy célzott intézkedésekkel a fertőzötteket, illetve a gyanús eseteket kell a társadalom többi tagjától elkülöníteni. E gondolatokból következik dolgozatunk fő törekvése, ami annak bemutatása, hogy miképpen lehetséges a vírus megjelenésének és tömeges elterjedésének időpontjától a „gyógymód” széleskörű elérhetőségéig ennek a kényszerhelyzetnek a hatékony kezelése digitális technológiák alkalmazásával, úgy, hogy közben az európai alapvető értékek se sérüljenek. Konkrétabban fogalmazva, bemutatjuk, hogy a kontaktkutatás eredményeként izolációra kötelezetteket hogyan lehet hatékonyan, az állami erőforrásokkal gazdaságosan bántva, de egyúttal a magánszférát tiszteletben tartva ellenőrizni.

III. A hatósági házi karantén elektronikus ellenőrzése

3.1. Házi Karantén Rendszer

Ebben a részben a sikeres kontaktkutatás, illetve pozitív teszteredmény révén beazonosított személyek jogkövető magatartása ellenőrzésének eszközeit vizsgáljuk. Magyarországon a járványügyi elkülönítés, járványügyi megfigyelés és zárlat, illetve a hatósági házi karantén szabályainak megtartását a rendőrség végzi.³⁵ A téma relevanciáját az adja, hogy ezek a személyek vagy igazoltan fertőzöttek, vagy egy fertőzött személlyel kerültek szoros kapcsolatba, amely miatt feltehetően maguk is fertőzöttek, így a társadalmi életben való részvételük a fertőzési lánc megszakítása érdekében nem kívánatos. Ismeretesebb azonban példák a járványügyi előírásokat semmibe vevő polgárokról, akik sajnálatos módon gyakran számos embert megfertőznek,³⁶ rámutatva annak a jelentőségére, hogy szükséges a gyanús esetek célzott elkülönítése. A dolog természete szerint ez a szankció jelentős terhet róhat az egyénre, mind pszichikai-fizikai, mind anyagi szempontból, így nagy lehet a kísértés a szabályok megszegésére. Még inkább a szabályszegésre motiválhat, ha valaki nem érez magán tüneteket, illetve a vírustagadók tábora is igyekszik a közbeszédet tematizálni, amely szintén alááshatja az önkéntes jogkövetést. Harmadsorban, meg kell említeni, hogy mind a járványügyi elkülönítés, mind a járványügyi megfigyelés, illetve a hatósági házi karantén letöltése az intézkedés alá vont személy lakóhelyén is történhet, amely az ellenőrizhetőséget nemcsak megnehezíti, hanem jelentős állami erőforrás lekötését is jelenti. Összefoglalva, jelentős társadalmi igény kapcsolódik az intézkedések betartatásához, azonban nem lehet eltekinteni az állam oldalán felmerülő költségektől sem. Minderre tekintettel, nem tűnhet véletlennek, hogy az Európai Unió tagállamai törekednek arra, hogy a fertőzési láncot megtörő járványügyi intézkedések betartatásának ellenőrzése tekintetében a személyes ellenőrzéstől a digitális ellenőrzés felé történjen elmozdulás.

A hatósági házi karantén szabályai megtartásának ellenőrzésére Magyarországon is bevezetésre került egy elektronikus megoldás (Házi Karantén Rendszer elnevezéssel) nagykorú cselekvőképes személyek esetén,³⁷ mindazonáltal fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a járványügyi megfigyelés esetében nem lehet igénybe venni ezt a megoldást. A szoftveres ellenőrzés során az érintett arcképmása, helymeghatározó, illetve az általa megadott egészségügyi adatai kerülnek megosztásra a hatósági házi karantén szabályainak betartását ellenőrző rendőrséggel.³⁸ A rendőrség jogszabályi

felhatalmazás alapján, az ellenőrzési feladatai ellátása érdekében jogosult az érintett természetes személyazonosító adatait, valamint elérhetőségi adatait kezelni,³⁹ illetve nyilvántartani.⁴⁰ A nyilvántartásban szereplő adatokat a járványügyi intézkedések megszüntetésének időpontjában törölni kell.⁴¹ Megállapítható, hogy a hatóságok a GDPR fogalmi rendszere szerint személyes adatokat, továbbá személyes adatok különleges kategóriáit is kezelik, ugyanis az egészségügyi adatok, illetve a biometrikus adatnak minősülő arcképmás⁴² különleges kategóriájú személyes adatnak minősülnek, amelyek kezeléséhez további garanciák kapcsolódnak. Főszabály szerint ilyen adatokat tilos kezelni,⁴³ kivéve, amennyiben fennforog a GDPR-ban meghatározott kivételes jogalapok egyike.⁴⁴ Témánk szempontjából a kivételszabályok közül a kifejezett hozzájárulást, illetve népegészségügy területét érintő olyan közérdeket említenénk, amely a határokon át terjedő súlyos egészségügyi veszélyekkel szembeni védekezéshez vagy az egészségügyi ellátáshoz szükséges. A kifejezett hozzájárulás értelmében az érintettnek meg kell erősítenie az adatkezelésbe való beleegyezését, illetve alapfeltétel az is, hogy kétséget kizáróan megállapítható legyen, hogy az érintett tisztában van azzal, hogy az adatkezelés személyes adatai különleges kategóriájára vonatkozik.⁴⁵

A Házi Karantén Rendszer letöltésekor, a regisztráció során egy általános tájékoztatót lehet elérni,⁴⁶ amely felhívja a figyelmet a rendőrség internetes honlapján megismerhető adatvédelmi tájékoztatóra. Véleményünk szerint a GDPR 12. cikkének első bekezdésében megfogalmazott követelménynek, miszerint az adatkezelőnek az adatvédelmi tájékoztatót könnyen hozzáférhető formában kell az érintettek rendelkezésére bocsátania, jobban megfelelne egy közvetlen *link* beillesztése a tájékoztatóba, ezáltal közvetlenül biztosítva a tájékoztató elérését, azonban ennek elmaradása még nem teszi jogellenessé vagy átláthatatlanná az adatkezelést. A hivatkozott rendőrségi tájékoztatóval⁴⁷ kapcsolatban fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a jogalként szereplő 41/2020. (III. 11.) Korm. rendelet a *veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készségéről* szóló 2020. évi LVIII. törvény 2020. június 17-én történő hatályba lépését követően hatályát veszítette, és a jogalap nem került frissítésre a tájékoztatóban. A Házi Karantén Rendszer regisztrációja során további aggályokat fedezhetünk fel, ugyanis egyetlen doboz bepipálásával járulhatunk hozzá személyes adatok különleges kategóriájának kezeléséhez, illetve a megjelenő tájékoztató szövegben semmi sem utal arra, hogy a személyes adatok e köre magasabb védelmi szintet élvezne.

A Házi Karantén Rendszer honlapján is szerepel egy adatvédelmi tájékoztató,⁴⁸ amelyet röviden szintén bemutatunk. Sajnálatos módon itt is meg kell állapítani, hogy a jogalként megjelölt jogszabályhelyek nem hatályosak, így az azokra való hivatkozással sérül az átlátható adatkezelés elve. Pozitívként értékelhető, hogy ebben a tájékoztatóban megjelenik, hogy az egészségügyi adatok, illetve a biometrikus adatok a személyes adatok különleges kategóriájába tartoznak, azonban a tájékoztatóban az egészségügyi adatok kezeléséhez az adatkezelő a GDPR 6. cikk (1) a) pontjára hivatkozik, amely téves és ezáltal sérti az átláthatóság elvét. Természetesen a személyes adatok különleges kategóriájának kezeléséhez is lehet hozzájárulást adni, de mint azt már említettük, ez a GDPR 9. cikk (2) a) pontja alapján lehetséges. Továbbá, az applikáció karanténfigyelő adatkezelési folyamatánál, az adatkezelés időtartamánál az szerepel, hogy az adatokat a hatósági házi karantén megszűnésétől számított 60 napig jogosult kezelni az adatkezelő, amely ellentétes az Eütv. 70/B. § (6)-ben foglalt rendelkezéssel.⁴⁹ Meg kell még említeni, hogy az adatkezelési tájékoztatóban nem kerül konkrétan meghatározásra az adatkezelő hivatalos elnevezése, illetve elérhetőségeit sem tartalmazza, amely szintén sérti a GDPR rendelkezéseit,⁵⁰ ugyanis az adatkezelőnek legalább a postai és az elektronikus levelezési címét fel kell tüntetnie az adatkezelési tájékoztatóban.⁵¹ Tekintettel arra, hogy az adatkezelők közhatalmi, illetve közfeladatot ellátó szervek, ki kellett volna jelölniük egy adatvédelmi tisztviselőt,⁵² akinek a nevét, illetve elérhetőségét szintén a tájékoztatóban közzé kellett volna tenni, ellenben ez a tájékoztatóból kiindulva nem történt meg.⁵³ Végezetül, további jogsértést jelent az a tény, hogy a tájékoztatóban nem került

kinyilvánításra, hogy az érintettnek joga van a hozzájárulását bármikor az adatkezelés során visszavonni, ezáltal sérül a GDPR 13. cikk (2) c) pontja. Látható, hogy a Házi Karantén Rendszerhez kapcsolódó kötelező adatkezelési tájékoztatók a GDPR számos rendelkezéseit sértik, azok nem naprakészek, pontatlanok is és számos tekintetben alkalmatlanok arra, hogy az érintetteknek megfelelő és valós tájékoztatást adjanak az applikáció keretében megvalósuló adatkezelésről.

Az applikáció működésének lényege röviden összefoglalva abban áll, hogy a hatósági házi karantén hatálya alatt lévő személyt napi többször, véletlenszerű időpontokban sms-ben felkérlik, hogy 15 percen belül készítsen magáról fotót, illetve egyidejűleg az applikáció begyűjti a mobil eszköz helymeghatározó adatait is.⁵⁴ Az elkészített kép mesterséges intelligenciára épülő megoldás alapján összevetésre kerül az érintett okmányában szereplő képpel.⁵⁵ Az applikáción keresztül történő ellenőrzés előnyei három különböző területen is jelentkeznek.

Egyrészt, azáltal, hogy a hatósági házi karanténra kötelezettek nem egy államilag kijelölt karanténhelyszínen (mint Szlovákiában)⁵⁶ kényszerülnek eltölteni a karantén 14 napig tartó időszakát, lényegesen emberbarátabb megközelítés, azonban értelemszerűen a rendőrségre jelentős többletfeladatot hárít. Közérdekű adatigénylés keretében szeretnénk volna megtudni a Nemzeti Népegészségügyi Központtól, mint járványügyi hatóságtól, hogy hány esetben rendeltek el hatósági házi karantént Magyarországon, illetve az esetek mekkora hányadában végezték az ellenőrzést elektronikusan, azonban tájékoztatásuk szerint nem rendelkeznek ezzel az információval.

A második előnye az elektronikus ellenőrzésnek éppen a rendőrség leterheltségének problémájára reflektál, ugyanis az applikáció felhasználásával történő ellenőrzésekkel 2020. június 3-ig a rendőrség 10 ezer⁵⁷ helyszíni ellenőrzést került el, amely számottevő erőforrás megtakarítást jelent. Sajnálatos módon további részletes adat nem áll rendelkezésre a hivatalos tájékoztató honlapon.

Harmadszor, a távellenőrzés a személytelenségből kifolyólag a magánszférára kisebb behatást gyakorol, mint a rendőrség általi személyes ellenőrzés. Ezt az álláspontunkat annak ellenére is fenntartjuk, hogy az applikáció az érintett helymeghatározó adatait is kezeli. Véleményünk középpontjában a jogkövető magatartás feltételezése áll, amely alapján a hatósági házi karanténra kötelezett a hatósági határozat hatályosulásától a számára kijelölt tartózkodási helyet nem hagyja el. Feltételezésünk szerint az esetek döntő hányadában a 14 nap eltöltése a lakcímnnyilvántartásban is szereplő lakóhelyen vagy tartózkodási helyen történik, amely amúgy is ismert a hatóságok előtt, így a helymeghatározó adatok a hatóságok számára nem szolgáltatnak többletinformációt az érintettől. Emlékeztetőképpen, akik hatósági házi karantén hatálya alatt állnak, nagyobb valószínűséggel fertőzöttek, így a kijelölt tartózkodási helyük elhagyásával másokat eshetőlegesen veszélynek tehetnek ki. Mérlegre állítva a magánszféra védelméhez való jogot mások egészséghez való jogával, az időközönként elküldött helymeghatározó adatok nem tekinthetők szükségtelen mértékűnek, sem az elérni kívánt céllal aránytalannak, ugyanis a helymeghatározó adatok valóban informatív jellegűvé válásához (információ arról, hogy az érintett hová megy a lakhelyén, tartózkodási helyén kívül) az érintettnek jogsértést kell elkövetnie.

Az applikáció funkciói között helyt kapott továbbá egy időközönként önkéntesen kitölthető egészségügyi kérdőív is, amely az érintett egészségügyi állapotának változásáról ad képet. A kérdőívek TAJ szám alapján kapcsolódnak az érintetthez, amelybe az érintett háziorvosa is betekinthez.⁵⁸ Az adatok bizalmassága, sértetlensége és rendelkezésre állása felől a Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. gondoskodik.⁵⁹

A kutatásunkhoz kapcsolódóan végeztünk egy kérdőíves (nem reprezentatív) felmérést, amely a COVID-19 elleni digitális megoldásokról kérdezte a kitöltőket. Kiderült, hogy a válaszadók 21 %-a jobban tart attól, hogy a magyar állam kezeli a helymeghatározó adataikat, mintha ezeket az

adatokat egy magáncég kezelné. A válaszadók 34 %-a jobban tartana azonban attól, hogy a helymeghatározó adatait egy magáncég kezelné, míg a válaszadók 37%-a egyik szereplőnek sem biztosítana hozzáférést ezekhez az adataihoz.⁶⁰

A Házi Karantén Rendszer használata önkéntes alapon történik,⁶¹ a rendszerről történő nyilatkozattétel előtt az érintettet tájékoztatni kell a telepítés és használat önkéntességéről, a használat feltételeiről, a használattal járó előnyökről és kötelezettségekről,⁶² továbbá arról, hogy az önkéntes nyilatkozat megtétele esetében a szoftver telepítésének, illetve használatának elmulasztása szabálysértésnek minősül.⁶³ Továbbá, az előzetes tájékoztatás keretében figyelmeztetni kell, hogy az önkéntes nyilatkozat megtétele hiányában a hatósági házi karantén szabályainak megtartását a rendőrség személyes jelenlét útján fokozottan ellenőrzi.⁶⁴ Végezetül, a kormányrendeletbe az a kitétel is bekerült, hogy az érintettet arra is figyelmeztetni kell, hogy az önkéntes nyilatkozat megtétele hiányában a hatósági házi karantén szabályainak megszegése miatt magasabb összegű bírság kiszabására van lehetőség.⁶⁵ Az adatkezeléshez történő önkéntes hozzájárulás tartalma kapcsán fel kell hívni a figyelmet arra, hogy kizárólag a befolyástól mentes döntés tekinthető önkéntesnek.⁶⁶ A GDPR Preambuluma szerint nem tekinthető a hozzájárulás önkéntesnek, amennyiben annak megtagadása az érintettnek kárára válna.⁶⁷ Megjegyzendő, hogy a GDPR hivatalos angol változatában a *detriment* szó szerepel, amelyet helyesebb lett volna hátránynak fordítani a kár helyett, ugyanis a hozzájárulás önkéntességének megdöntését túlzottan leszűkítené, ha kizárólag vagyoni vagy nem vagyoni jellegű hátrány elszenvedése zárná ki az önkéntességet. Továbbá, a GDPR 43. Preambulumbekezdése kimondja, hogy „*a hozzájárulás olyan egyedi esetekben nem szolgálhat érvényes jogalapként a személyes adatok kezeléséhez, amelyekben az érintett és az adatkezelő között egyértelműen egyenlőtlen viszony áll fenn, különösen ha az adatkezelő közhatalmi szerv, és az adott helyzet valamennyi körülményét figyelembe véve ezért valószínűtlen, hogy a szóban forgó hozzájárulás megadása önkéntesen történt.*” A GDPR-ban megjelenő rendelkezéseket összevetve a 181/2020. (V. 4.) Korm. rendeletben ismertetett szabályrendszerrel felmerül a kérdés, hogy a Házi Karantén szoftver használatához szükséges személyes adatok kezeléséhez jogszerű jogalapnak tekinthető-e a hozzájárulás? A szabályozási konstrukcióra tekintettel véleményünk szerint nem megfelelő hozzájárulást kérni az ilyen adatkezeléshez, ugyanis a szabályozás alkalmazott technikája, illetve az adatkezelés körülményei nem biztosítják a befolyástól való mentességet. További érvként hozható fel az európai adatvédelmi jogban kikristályosodott gyakorlat és az Európai Adatvédelmi Testület irányelvében is megjelenő tétel, amely szerint főszabályként az állami szervek és az állampolgárok közötti viszonyban a hozzájárulás nem megfelelő jogalap az adatkezeléshez.⁶⁸ Befolyásoló tényezőnek értékeljük, hogy a szoftver alkalmazásának megtagadása esetén a jogalkotó fokozott ellenőrzést helyez kilátásba, illetve a szabályszegés esetén nagyobb összegű bírság kiszabását teszi lehetővé. Ebből következően, látszólagosan a hatósági házi karantén szabályozása kettéválk és két alakzat jön létre az ellenőrzés módja alapján. Felmerül a kérdés, hogy mi indokolja azt, hogy a hatósági házi karantén szabályainak megszegése nagyobb összegű pénzbírsággal legyen sújtva, ha azt személyesen ellenőrzi a rendőrség? Talán a jogalkotó a költségvonzatokra tekintettel arra igyekezett motiválni a polgárokat, hogy a költséghatékonyabb elektronikus úton történő ellenőrzés irányába mozduljanak, amely legitim célnak értékelhető. Azáltal, hogy a jogalkotó az elektronikus ellenőrzés irányába történő motiválás érdekében fokozottabb ellenőrzést, illetve a szabályok megszegése esetén magasabb bírságot helyezett kilátásba, megsértette a hozzájárulás önkéntességének követelményét.

Meglátásunk szerint, a befolyástól való mentességet az biztosítaná, ha a szoftver használata, illetve annak megtagadása esetén nem lenne különbség az ellenőrzések számában, illetve a bírság lehetséges összegében, ugyanis ez esetben lenne ténylegesen helytálló a megállapítás, hogy befolyástól mentesen választhat az állampolgár a két megoldás között. Másfelől, a magunk részéről is kíváncsiak vagyunk az elektronikus ellenőrzést a fentebb bemutatott hatékonysági szempontok miatt, azonban ez az állampolgárok informálásával, bizalmuk elnyerésével is megoldható lett volna.

Megfelelő tájékoztatás alapján minden érintett állampolgár figyelmét fel lehetne hívni a döntése előtt arra, hogy az elektronikus ellenőrzése során adatai bizalmassága garantált, illetve arra is, hogy ezzel jelentős terhet vesz le a hatóságok válláról, ezzel is bevonva az állampolgárt a járvány elleni védekezési törekvésekbe.

Összefoglalva, a helyes szabályozási környezet az állampolgár és az állam között okkal létrejött bizalom kiépítését kellene szolgálnia a bújtatott kényszer helyett. Végezetül, fel kell arra hívni a figyelmet, ahogyan azt már korábban meg is tettük, hogy a 181/2020. (V. 4.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet megszüntetésével hatályát veszítette, így a Házi Karantén Rendszer szabályai a 2020. évi LVIII. törvénnyel az egészségügyről szóló törvénybe kerültek át, amelyben már nem szerepel a büntetési összegek szerinti különbségtétel, kizárólag a személyes ellenőrzéssel járó fokozott ellenőrzés.

3.2. Nemzetközi kitekintés

Végezetül, rövid nemzetközi kitekintés keretében kitérnünk a házi karantén ellenőrzésének megoldásaira Lengyelországban, Szlovákiában, illetve Franciaországban, amelyek mentén különböző modellek rajzolódhatnak ki az elektronikus ellenőrzés tekintetében. A lengyel Kormány által kifejlesztett applikáció (*Kwarantanna domowa*) használata házi karanténra történő kötelezés esetében kötelező, amely magyarázatot jelenthet arra, hogy a Google Play áruházban több mint félmillió letöltéssel rendelkezik a szoftver. A kötelező használat alól kizárólag a látássérültek, illetve azok mentesülnek, akik büntetőjogi felelősségük tudatában nyilatkoznak a hatóságoknak arról, hogy a telekommunikációs hálózatoknak nem előfizetői, vagy nem rendelkeznek okostelefonnal.⁶⁹ Az applikáció használatának megtagadása bírságot von maga után.⁷⁰ Az applikáció hasonló működési elven alapul, mint a Házi Karantén Rendszer, ugyanis a lengyel szoftverhez is szükség van internethozzáférésre, kamerára, illetve GPS adatokra, továbbá az applikáció engedélyt kér az eszköz fotóalbumához is.⁷¹ További érdekesség, hogy az applikáció adatvédelmi tájékoztatójában szerepel, hogy az applikáció használója köteles a hatóságok felé jelenteni a szoftveren keresztül ha a COVID-19 fertőzés jeleit veszi magán észre.⁷² Kiemelendő, hogy a szolgáltatáshoz kapcsolódóan adatvédelmi tisztviselő került kinevezésre,⁷³ illetve az adatkezelő hivatalos elnevezése és elérhetősége is szerepel a tájékoztatóban, ellentétben a magyar szoftverrel. Szintén helyeslendő, hogy az adatkezelés jogalapjaként a GDPR 9. cikk (2) i) pontja szerepel, azonban kifejezetten nem szerepel az arra vonatkozó tájékoztatás, hogy az applikáció személyes adatok különleges kategóriáit is kezelné.⁷⁴ Meg kell továbbá említeni azt is, hogy a lengyel alkalmazás által gyűjtött adatok (a készített fényképeket kivéve, amelyeket az ügyfél fiókjának deaktiválásának pillanatában törölnek) 6 évig kerülnek megőrzésre,⁷⁵ jelentősen eltérve ezzel a magyar megoldástól. Látható, hogy a lengyel megoldás modellértékű a tekintetben, hogy kötelezően előírja a digitális ellenőrzést a házi karantén kapcsán, és láthatóan nagyobb körültekintéssel jártak el a GDPR-nak való megfelelés tekintetében, azonban az adatok hosszú ideig történő tárolása aggályokat vethet fel az állampolgároknál.

Szlovákiában a karantén teljesítése államilag kijelölt intézményben történik, vagy az állampolgár által meghatározott helyen, feltéve, hogy a Szlovák állam által jóváhagyott applikációjának (eKaranténa) önkéntes alapon történő használatához hozzájárul.⁷⁶ A választási lehetőség befolyástól való mentességét árnyalja, hogy a Szlovák Kormánnyal kapcsolatban kritikák fogalmazódtak meg az állami karantén intézményekben tapasztalható körülmények miatt.⁷⁷ A döntés önkéntességével kapcsolatban hasonló kritikák fogalmazhatók meg, mint amelyeket a magyar megoldásnál kifejtettünk. Az állam által kijelölt központi intézményben eltöltendő karantén alól kivételt képeznek a súlyos betegséggel küzdő személyek (orvosi igazolás esetén), továbbá a 75. életévüket betöltött állampolgárok.⁷⁸ A szlovák megoldással kapcsolatban kiemelendő, hogy az ellenőrzés gyakoriságában nincsen különbség a karantén tekintetében, kizárólag annak eltöltési helye szempontjából mutatkozik eltérés.⁷⁹ Az eddig bemutatott karanténszoftverekhez hasonlóan

a szlovák megoldás is arcfelismerő, illetve GPS funkciókra épül. Az adatvédelmi tájékoztató kapcsán kiemelendő, hogy nem került adatvédelmi tisztviselő kinevezésre,⁸⁰ illetve a jogalapok tekintetében is inkonzisztens a tájékoztató, ugyanis adatkezelési jogalkapként a GDPR 6. cikk (1) e) pontja került meghatározásra, azonban az adatkezelő hozzájárulást kért a GPS adatokhoz, illetve a kamerához való hozzáféréshez. Tekintettel arra, hogy e funkciók nélkül az adatkezelési cél nem valósítható meg, kérdéses, hogy miért van szükség külön hozzájárulást kérni e műveletekhez, amikor az adatkezelés mögött valójában jogszabályon alapuló közhatalmi jogosítvány gyakorlása húzódik meg. Az eddig ismertetett megoldások közül a szlovák applikáció annyiban eltér a többitől, hogy a személyes adatok törlésének objektív határideje is meghatározásra került, amelynek értelmében legkésőbb 2020. december 31-ig minden személyes adatot törölni kell.⁸¹ A karantén ellenőrzéséhez szükséges adatok főszabályként 30 nap elteltével törlésre kerülnek, mindenesetre véleményünk szerint üdvözlendő egy végső határidő meghatározása, amely a házi karantén esetleges meghosszabbításából fakadó határidő-hosszabbításnak határt szab.

Érdekességgéppen utalnánk a kijárási korlátozások ellenőrzésére bevetett drónoka is, amelyek alkalmazását Franciaországban adatvédelmi aktivisták keresete alapján megtiltották tekintettel arra, hogy hiányzott a megfelelő adatkezelési jogalap.⁸² A francia adatvédelmi törvény értelmében az állam által, vagy annak érdekében végzett adatkezelés az adott ügyben hatáskörrel rendelkező miniszter rendeletének felhatalmazása alapján lehetséges, amely a francia adatvédelmi hatóság indoklással ellátott és közétett véleményén alapul.⁸³ Természetesen a miniszter rendeleti felhatalmazása mögött a GDPR alkalmazandó, és annak maradéktalanul meg kell felelnie. A drónok bevetése kapcsán ezek a követelmények nem teljesültek.

A házi karantén elektronikus úton történő ellenőrzésének nemzetközi példáit áttekintve, látható, hogy az alkalmazott technológia számos hasonlóságot mutat, ugyanis a cél eléréséhez azonos funkciókra (arcfelismerés, helymeghatározás) támaszkodó applikációkat vezettek be. A karanténszoftverek kötelező jellegével kapcsolatban bemutattuk, hogy létezik olyan modell, amely az alkalmazásokat kötelezővé teszi, illetve létezik az önkéntességre épülő megoldás, illetve ezek keveréke is. Kifejtettük álláspontunkat, hogy az önkéntességen alapuló modellek bizonyos értelemben nem tesznek eleget a hozzájárulás önkéntességének követelményének. Bemutattuk továbbá, hogy számos tekintetben a szoftverek nem felelnek meg a GDPR-ból fakadó követelményeknek, így sértik az adatkezelésre vonatkozó jogszabályokat. Tekintettel arra, hogy ezek az applikációk ugyanazt a célt szolgálják, illetve azt is figyelembe véve, hogy a GDPR valamennyi európai tagállamban alkalmazandó, hasznosnak tartanánk egy közös, európai keretrendszer kidolgozását, amely teljes mértékben megfelel az európai szintű adatvédelmi normáknak. Véleményünk szerint egy, az e szabályoknak teljesen megfelelő, illetve átlátható kommunikációval támogatott közös európai keretrendszer képes lenne az állampolgárok bizalmát elnyerni, ezzel jelentős hatékonyságbeli növekedést eredményezni a járvány leküzdéséhez nélkülözhetetlen házi karantén területén.

IV. Összegzés

Összefoglalva, láthattuk, hogy a Kormány jogköreinek kibővülése révén rendelkezik a koronavírus járvány leküzdéséhez szükséges jogosítványokkal, amelyekkel él is. A járvány elleni védekezésben kulcsfontosságú a megfelelő intézkedések meghozatala, amelyek egy jogállamban a jog eszközrendszerén keresztül realizálódnak. Éppen ezért rendkívüli jelentőséggel bír, hogy egy ilyen válsághelyzet kezelésében a jog által megszabott jogok és kötelezettségek kristálytisztán, egyértelműen és vitathatatlanul képesek legyenek az egyéni cselekvésekből összeálló védekezési törekvések orientálására. Ezen szempontok megvizsgálása érdekében bemutattuk a járványügyi normaanyag jogintézményeit, illetve azok módosulását. Nem utolsó sorban, elemeztük a hatósági házi karantén elektronikus ellenőrzésével kapcsolatos szabályokat, illetve megvizsgáltuk, hogy a magyar alkalmazás mennyiben képes a GDPR-ból fakadó követelményeknek a gyakorlatban

megfelelni. Végezetül, a magyar megoldást nemzetközi keretbe helyeztük, rávilágítva ezzel a különböző, Európa-szerte alkalmazott szabályozási modellekre.

„Üdvözljük!

Köszönjük, hogy letöltötte a Házi Karantén Rendszer alkalmazást! Kérjük olvassa el figyelmesen az alábbi nyilatkozatot és amennyiben egyetért nyomja meg a „Tovább” gombot, majd regisztráljon a rendszerbe.

Nyilatkozom, hogy nagykorú cselekvőképes személyként önként hozzájárulok a velem szemben elrendelt hatósági házi karantén szabályai betartásának a mozgásomat noymon követő, valamint az arcképmásom és az általam megadott egészségügyi adatok továbbítására alkalmas elektronikus szoftver (a továbbiakban: szoftver) általi – az élet és vagyónbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány vonatkozásában elrendelt hatósági házi karantén elektronikus ellenőrzéséről szóló 181/2020. (V. 4.) Korm. rendelet szabályában foglaltak szerinti – ellenőrzéséhez.

Kijelentem, hogy a fentiek szerinti hozzájárulásomra a szoftver telepítésének és használatának önkéntességéről, továbbá a szoftver telepítésének feltételeiről, a szoftver használatával járó előnyökről és kötelezettségekről szóló tájékoztatás ismeretében kerül sor. Tudomásul veszem, hogy hozzájárulásom hiányában a hatósági házi karantén szabályainak megtartását a rendőrség személyes jelenlét útján fokozattan ellenőrzi, valamint a hatósági házi karantén szabályainak megszegése miatt magasabb összegű szabálysértési bírság kiszabására van lehetőség.

Kijelentem továbbá, hogy a szoftver telepítésének feltételei részemről biztosítottak, ahhoz megfelelő eszközzel rendelkezem. Tudomással rendelkezem arról, hogy az ellenőrzéssel összefüggő személyes adatok kezelésére vonatkozó érintetti tájékoztatót a Rendőrség internetes honlapján ismerhetem meg.

Tudomásul veszem, hogy önkéntes hozzájáruló nyilatkozatom megtétele esetében a szoftver telepítésének, illetve használatának elmulasztása szabálysértésnek minősül, a hatósági házi karantén szabályainak személyes ellenőrzésére pedig akkor kerülhet sor, ha a szoftver által biztosított ellenőrzés kijátszásának gyanúja merül fel, vagy ha a szoftver használatát elmulasztom.

]] Tudomásul vettem, tovább a regisztrációra.”

¹ A különleges jogrend idején ez leginkább a Kormányt mint jogalkotással felruházott szervet érinti.

² 1997. évi CLIV. törvény 56. § (5) bek.

³ Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat: Tájékoztató az új koronavírus (2019-nCoV) okozta járványról az Egészségügyi Világszervezet 2020. január 31-i helyzetjelentése alapján. https://www.antsz.hu/felso_menu/temaink/jarvany/uj_koronavirus/uj_koronavirus_0131.html (2020.11.03.)

⁴ Eütv. 57. §

⁵ I. m. 59. §, 62. §

⁶ I. m. 61. §

⁷ A járványügyi ellenőrzés jelenleg kizárólag a Salmonella typhi kapcsán merülhet fel, így a koronavírus kapcsán irreleváns. Ld.: Társaság a Szabadságjogokért: KORONAVÍRUS: JOGI TÚLÉLŐKÉSZLET KARANTÉN ESETÉRE. <https://tasz.hu/cikkek/koronavirus-jogi-tulelokeszlet-karanten-esetere>

⁸ Eütv. 228. § (2) bek. a) pontja

⁹ Eütv. 74. § (1) bek.

¹⁰ Eütv. 74. § (2) bek.

¹¹ Eütv. 228. § (1) bek.

¹² Eütv. 228. § (5) bek. Voltaképpen azzal, hogy az Eütv. 228. § szerinti egészségügyi válsághelyzetet megalapozó törvényi tényállások kibővültek az „egyéb járványveszély” fordulattal, amely az Eütv. 74. § szerinti egyéb járványügyi intézkedések alkalmazhatóságának törvényi tényállását is képezi egyben, így járványveszély esetén mindkettő jogintézmény alkalmazhatóvá válik.

¹³ Az említett módosítás előtti szabályozás szerint amennyiben az egészségügyi válsághelyzetté minősítésére okot adó körülmény a korábbi szabályozás 228. § (2) bekezdés a) pontja, és az egy megye területét érintette, úgy az egészségügyi

válsághelyzetet a miniszter az egészségügyi államigazgatási szerv javaslatára állapíthatta meg. Amennyiben az egészségügyi válsághelyzetté minősítésre okot adó körülmény a korábbi szabályozás 228. § (2) bekezdés b) pontja, és az egy megye területét érintette, úgy az egészségügyi válsághelyzetet az országos tisztifőorvos egyetértésével az egészségügyi államigazgatási szerv a miniszter azonnali tájékoztatása mellett állapíthatta meg.

¹⁴ Eütv. 228. § (1) bek.

¹⁵ Eütv. 228. § (2a) bek.

¹⁶ Eütv. 228. § (2b), (2c) bek.

¹⁷ 286/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet 1. § (2) bek.

¹⁸ Az egészségügyi válsághelyzeti ellátást országos szinten az országos tisztifőorvos közreműködésével a miniszter, kihirdetett veszélyhelyzetben a Kormány a miniszter útján az országos tisztifőorvos közreműködésével irányítja – az Eütv. 232/B (1) bekezdésének 2020. június 17-ig hatályos rendelkezése.

¹⁹ Eütv. 232/B §. (1) bek.

²⁰ Eütv. 232/B §. (4), (5), (6) bek.

²¹ Eütv. 229. § (3) bek.

²² Eütv. 229. § (3a) bek.

²³ Eütv. 229. § (3b) bek.

²⁴ Az egészségügyi államigazgatási szerv kizárólag az ország egyes területei vonatkozásában állapíthat meg ilyen rendelkezéseket. Ld. 74. § (2) bek. b) és c) pontja

²⁵ Eütv. 232/D (1) bek. b)-k) pontja

²⁶ Eütv. 232/D (2) bek.

²⁷ 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet

²⁸ az Alaptörvény 53. cikke értelmében a Kormány az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség esetén, valamint ezek következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzetet hirdet ki, és sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket vezethet be. Látható, hogy a kormányrendeletben hivatkozott jogalap (humánjárvány) nem szerepel jogalként a hivatkozott alaptörvényi rendelkezésben. A humánjárvány, mint legáldefiníció a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 44. § ca) pontjában szerepel, azonban a jogforrási hierarchiára tekintettel törvényi szinten jogszerűen nem lehetséges az alaptörvényi rendelkezések kibővítése.

²⁹ Szenté Zoltán: A 2020. március 11-én kihirdetett veszélyhelyzet alkotmányossági problémái. (MTAK) *Állam- és Jogtudomány* LXI. évfolyam 2020. 3. szám 115 – 139. o.

³⁰ A veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendelet

³¹ A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 51/A. §-a szintén túlterjeszkedik az alaptörvény veszélyhelyzeti alaptörvényi definícióján, amely alaptörvényellenes

³² Magyarország Alaptörvényének kilencedik módosításáról szóló T/13647. számú törvényjavaslat. <https://www.parlament.hu/irom41/13647/13647.pdf> (2020.11.28.)

³³ Az új szabályozás szerint a Kormány a veszélyhelyzetet az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető súlyos esemény – különösen elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség – esetén, valamint ezek következményeinek az elhárítása érdekében hirdethet ki.

³⁴ Elméletben az is elképzelhető lett volna, hogy az eredeti alaptörvényi rendelkezést a következőképpen módosítják: „A Kormány az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető elemi csapás, ipari szerencsétlenség, *vagy sarkalatos törvényben meghatározott más rendkívüli esemény* esetén, valamint ezek következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzetet hirdet ki, és sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket vezethet be.” Véleményünk szerint a törvényjavaslatban szereplő megoldás a támogatandó, hiszen az alaptörvényi jogintézmény lényegi tartalmát nem alacsonyabb szintű jogszabálynak kell meghatározni, kitöltenie. Mindenesetre a jogintézmény rendkívüli jellegét egyedül a súlyos esemény fordulat fejezi ki, amelynek az értelmezése döntő jelentőségű, ugyanis túl tág értelmezésével a veszélyhelyzet kihirdetése parttalanná válhatna (az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető események köre igen tág).

³⁵ 1997. évi CLIV. törvény 70/B. § (1), (3) bek.

³⁶ Nicoletta Lanese, Staff Writer: 'Superspreader' in South Korea infects nearly 40 people with coronavirus. LiveScience <https://www.livescience.com/coronavirus-superspreader-south-korea-church.html> (2020.10.23.)

³⁷ Az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány vonatkozásában elrendelt hatósági házi karantén elektronikus ellenőrzéséről szóló 181/2020. (V. 4.) Korm. rendelet.

³⁸ I. m. 1. § (2) bek.

³⁹ 1997. évi CLIV. törvény 70/B. § (5) bek.

⁴⁰ I. m. 70/B. § (6) bek.

⁴¹ I. m. 70/B. § (6) bek.

⁴² GDPR 4. cikk 14. pont. Az arcképek egy mesterséges intelligenciára épülő megoldással kerülnek elemzésre, amely alapján a természetes személy egyedileg azonosításra kerül.

⁴³ GDPR 9. cikk (1) bek.

⁴⁴ GDPR 9. cikk (2) bek. a)-j) pontjai

⁴⁵ Péterfalvi Attila, Révész Balázs, Buzás Péter: Magyarázat a GDPR-ról. Wolters Kluwer, 131. o.

⁴⁶ A tájékoztató szövege a dolgozat 1. számú mellékletében olvasható.

-
- ⁴⁷ Police.hu: Érintetti Tájékoztató. http://www.police.hu/sites/default/files/2020-03/kozrendvedelem_267_v1.0.pdf (2020.10.27.)
- ⁴⁸ Házi Karantén Rendszer: Adatkezelési Tájékoztató. <https://hazikaranten.hu/adatvedelmi-iranyelvek/> (2020.10.24.)
- ⁴⁹ A hivatkozott rendelkezés értelmében a nyilvántartásban szereplő adatokat a hatósági házi karantén, a járványügyi elkülönítés, a járványügyi megfigyelés, a járványügyi zárlat, valamint a járványügyi korlátozás megszűnéséig időpontjában törölni kell.
- ⁵⁰ GDPR 13. cikk (1) bek. a) pontja
- ⁵¹ Péterfalvi: i. m. 144. o.
- ⁵² GDPR 37. cikk (1) bek. a) pontja
- ⁵³ GDPR 13. cikk (1) bek. b) pontja
- ⁵⁴ Házi Karantén Rendszer: Hogyan működik az applikáció? <https://hazikaranten.hu/> (2020.10.2.)
- ⁵⁵ Magyarország Kormánya: Jól működik a hatósági házi karantén elektronikus ellenőrzése. <https://www.kormany.hu/hu/a-kormanysovivo/nemzetkozi-kommunikacioert-felelos-allamtitkar/hirek/jol-mukodik-a-hatosagi-hazi-karanten-elektronikus-ellenorzese> (2020.10.27.)
- ⁵⁶ Ministry of Investments, Regional Development and Informatization of the Slovak Republic: Smart quarantine – self-isolation as an alternative to institutional quarantine. <https://korona.gov.sk/en/smart-quarantine-self-isolation-as-an-alternative-to-institutional-quarantine/> (2020.10.27.)
- ⁵⁷ Magyarország Kormánya: Jól működik a hatósági házi karantén elektronikus ellenőrzése. <https://www.kormany.hu/hu/a-kormanysovivo/nemzetkozi-kommunikacioert-felelos-allamtitkar/hirek/jol-mukodik-a-hatosagi-hazi-karanten-elektronikus-ellenorzese> (2020.10.21.)
- ⁵⁸ Házi Karantén Rendszer: Gyakran ismételt kérdések. <https://hazikaranten.hu/gyik/> (2020.10.24.)
- ⁵⁹ Házi Karantén Rendszer: Adatkezelési tájékoztató. <https://hazikaranten.hu/adatvedelmi-iranyelvek/>
- ⁶⁰ az ún. snowball sampling effektust figyelembe kell venni!
- ⁶¹ 181/2020. (V. 4.) Korm. rendelet 1. § (2) bek. b) pontja
- ⁶² I. m. 1. § (4) bek. a) pontja
- ⁶³ I. m. 1. § (4) bek. b) pontja
- ⁶⁴ I. m. 1. § (7) bek.
- ⁶⁵ I. m. 1. § (4) bek. c) pontja
- ⁶⁶ Péterfalvi: i. m. 101. o.
- ⁶⁷ A GDPR 42. Preambulumbekzdése
- ⁶⁸ Az Európai Adatvédelmi Testület: Guidelines 05/2020 on consent under Regulation 2016/679. 8. o. https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_202005_consent_en.pdf (2020.10.02.)
- ⁶⁹ Service of the Republic of Poland: declaration ENG. <https://www.gov.pl/web/koronawirus/kwarantanna-domowa> (2020.09.21)
- ⁷⁰ Regulamin i polityka prywatności aplikacji „Kwarantanna domowa” <https://www.gov.pl/web/koronawirus/kwarantanna-domowa> (2020.09.24.)
- ⁷¹ I. m. § 3. 2.
- ⁷² I. m. § 6. 8.
- ⁷³ I. m. § 9. 2.
- ⁷⁴ I. m. § 9. 5.
- ⁷⁵ I. m. § 9. 11.
- ⁷⁶ Ministry of Investments, Regional Development and Informatization of the Slovak Republic: Smart quarantine – self-isolation as an alternative to institutional quarantine. <https://korona.gov.sk/en/smart-quarantine-self-isolation-as-an-alternative-to-institutional-quarantine/> (2020.10.20.)
- ⁷⁷ Miroslava German Sirotnikova: Question marks over slovak quarantine app fuel privacy concerns (Balkan Insight). <https://balkaninsight.com/2020/05/20/question-marks-over-slovak-quarantine-app-fuel-privacy-concerns/> (2020.10.20.)
- ⁷⁸ Opatrenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia. <https://korona.gov.sk/wp-content/uploads/2020/05/chytra-a-statna-karantena-22-05.pdf> (2020.09.15.)
- ⁷⁹ Ministry of Investments, Regional Development and Informatization of the Slovak Republic: Smart quarantine – self-isolation as an alternative to institutional quarantine. <https://korona.gov.sk/en/smart-quarantine-self-isolation-as-an-alternative-to-institutional-quarantine/> (2020.09.15.)
- ⁸⁰ Podmienky ochrany súkromia – eKaranténa. <https://korona.gov.sk/podmienky-ochrany-sukromia-ekarantena/> (2020.09.16.)
- ⁸¹ I. m.
- ⁸² Soumyarendra Barik: Top French court bans drone surveillance in Paris for enforcing COVID-19 lockdown; Lessons for India. (Medianama) <https://www.medianama.com/2020/05/223-france-ban-drones-coronavirus-surveillance/> (2020.10.12.)
- ⁸³ La loi Informatique et Libertés. 31 cikk. <https://www.cnil.fr/fr/la-loi-informatique-et-libertes#article31> (2020.10.12.)